

Criteria voor gezonde, duurzame, groene schoolpleinen

Platform Speelnatuur Tilburg heeft een aantal criteria opgesteld, voor de ontwikkeling van een groen schoolplein. Deze criteria kunnen ook worden gebruikt voor het creëren van speelnatuur elders in de stad.

1. De omvang

We spreken van een groen schoolplein als minimaal 1/3 van de betegeling wordt vervangen door een waterdoorlatende ondergrond. Dit kan zijn zand, grind, gras, of boomschors.

2. De beplanting en behuizing voor dieren

Er is sprake van natuurlijke, inheemse, beplanting: één of meer bomen om voldoende schaduw te creëren, planten, bloemen, groente/fruit en speelbaar groen, bijvoorbeeld een speelbosje. Het aangelegde groen moet aansluiten bij de leeftijdsfase van de kinderen. Ruimte voor fauna is een positieve bijdrage: vogelkastjes, insectenhoeven, vleermuiskasten, etc.

3. Natuurlijke speelaanleiding

Een groen schoolplein bevordert vrij spel, ruimte voor zelfstandig beslissen, te ontdekken en uitproberen speelaanleidingen zijn bijvoorbeeld: klimboom, rioolbuis, stappalen, wilgenhut, heuvel met glijbaan en een natuurlijke klimwand. Doordat een groen schoolplein variatie en uitdaging biedt, verandert het speelgedrag van kinderen. Een groen schoolplein bevat hoogteverschillen, verschillende natuurlijke ondergronden en klim- en klautermogelijkheden. Vanwege de niet-natuurlijke eigenschappen adviseert het platform geen kunstgras toe te passen op een groen speelterrein. Als valondergrond kan zand, gras of boomschors worden gebruikt.

4. Educatie

Met een buitenlesplaats (overkapping of tribune) en veel biodiversiteit, leren leerlingen in de natuur over de natuur. Buiten leren verhoogt de concentratie, maar ook buiten spelen en buiten bewegen is leuk en heeft een gunstig effect op gezondheid en leerprestaties. Leerlingen leren zo op onderzoekende en speelse wijze. De lessen kunnen gecombineerd worden met bewegen. Scholen kunnen meedoen aan de landelijke jaarlijkse buitenspeeldag en gebruik maken van bestaande buitenlessen die aansluiten bij het eigen lesprogramma.

5. Gezondheid en gezonde leefstijl

Het aanleggen van een schoolmoestuin, is een prima basis voor lessen over gezondheid en gezonde leefstijl. Kinderen in de stad weten nauwelijks waar hun voedsel vandaan komt. Zorgen voor de moestuin en ervan genieten is een zinvolle ervaring. Kinderen worden beloond voor hun geduld en doorzettingsvermogen. Ze leren zich aanpassen aan het weer en andere externe factoren. Het aanleggen van een watertappunt stimuleert het water drinken op school.

6. Bewegen, sport en motoriek

Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) pleit ervoor schoolpleinen zo in te richten dat ze kinderen en jongeren uitdagen om te bewegen en ingezet kunnen worden als oplossing tegen beweegarmoede onder de jeugd. De combinatiefunctionaris sport en bewegen van gemeente Tilburg kan een rol hebben hierin. Het sporten in een groene omgeving is belangrijk blijkt uit een onderzoek van Agnes van den Berg <http://www.agnesvandenbergh.nl/komjebuitenspelen.pdf> blijkt dat spelen in een natuurlijke omgeving leidt tot een betere motorische ontwikkeling van kinderen. Een thema wat op dit

moment actueel is dat er een toename van het aantal botbreuken bij valincidenten is. Er worden nu zelfs lessen gegeven in vallen. Als kinderen meer in een natuurlijke omgeving spelen is dat niet nodig (zie ook <http://www.rtlnieuws.nl/nederland/botbreuken-de-gymzaal-geef-kinderen-les-vallen>).

7. Participatie

Het is belangrijk om het schoolplein samen met de buurt te 'vergroenen'. Als dit lukt draagt dit bij aan een goede woon- werk- en leefomgeving. Kinderen en ouders voelen zich verantwoordelijk voor het groene schoolplein. Dit kan worden gerealiseerd door hen mee te laten denken over het ontwerp, mogelijkheden, planning en uitvoering. Door iedereen hierin een rol te geven, wordt de betrokkenheid met de school en schoolomgeving vergroot.

8. Duurzaamheid

Goed functionerende speeltoestellen worden desgewenst opgenomen in het nieuwe ontwerp. Vrijgekomen materialen zijn her te gebruiken (van stoeptegels kun je bijvoorbeeld een tribune maken). Ook kan de school overgaan tot waterbesparende maatregelen: het aanleggen van een wadi voor de wateropvang en het afkoppelen van hemelwater, dragen nog extra bij aan de klimaatdoelen. Een groen schoolplein is op warme dagen een paar graden koeler dan een betonnen plein.

9. Scholing

Het is van groot belang dat de basisscholen het voortouw nemen om natuur- en milieu educatie (NME) aan leerlingen te realiseren. Een coördinator NME op elke basisschool is daarbij essentieel. Deze persoon zet op de eigen school een NME-structuur met een doorgaande leerlijn op, en maakt verbindingen met andere vakken. Om dit te realiseren wordt in Tilburg jaarlijks een driedaagse cursus aangeboden voor leerkrachten en pedagogisch medewerkers. Elke school neemt daaraan deel.

10. Onderhoud

Een groen schoolplein vraagt meer onderhoud dan een grijs schoolplein. Het betrekken van de kinderen, ouders en omwonenden kan een oplossing bieden voor dit meerwerk en bevordert wederom het verantwoordelijkheidsgevoel voor en betrokkenheid bij het schoolplein. Voor een langdurig goed functionerend groen schoolplein is het van belang dat er voor meer jaren een plan wordt gemaakt voor onderhoud en bijpassende begroting.

Platform Speelnatuur Tilburg, september 2016

Laatste update: januari 2022